

**พัฒนาการของประวัติศาสตร์ชุมชนที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต
: กรณีศึกษาชุมชนบ้านโคกมั่งงอย ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอคอนสวรรค์
จังหวัดชัยภูมิ**

**DEVELOPMENT OF COMMUNITY HISTORY THAT INFLUENCES
LIFESTYLE CHANGE : A CASE STUDY OF BAN KHOK MANG NGOI
COMMUNITYKHOK MANG NGOI SUB-DISTRICT KHON SAWAN DISTRICT
CHAIYAPHUM PROVINCE**

ฉัตรชัย ชินะโยธิน *

Chatchai Jinayodhin

Received: 2021-10-28

Revised: 2021-12-22

พิทักษ์พงศ์ กางการ **

Accepted: 2021-12-31

Pitakpong Kangakarn

ณัฐดนัย แก้วโพนงาม ***

Natdanai Kaewphonngam

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง พัฒนาการของประวัติศาสตร์ชุมชนที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต : กรณีศึกษาชุมชนบ้านโคกมั่งงอย ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษา 1) พัฒนาการวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนบ้านโคกมั่งงอย ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ในอดีตจนถึงปัจจุบัน นับตั้งแต่ พ.ศ.2500 ถึง พ.ศ.2564 2) ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อชุมชนบ้านโคกมั่งงอย ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ 3) รวบรวมองค์ความรู้ส่งเสริมด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านโคกมั่งงอย ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 136 คน ได้แก่ ผู้นำชุมชน 3 หมู่บ้าน พระภิกษุสงฆ์ ครู แกนนำหมู่บ้าน และปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 10 คน

* นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, เบอร์โทร: 081-7528692, E-mail : chatchai5894@gmail.com

** อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.

*** อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.

ชาวบ้านในชุมชนบ้านโคกมั่งงอย จำนวน 123 คน และหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 3 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ แบบเจาะจงและไม่เจาะจง การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ การเขียนเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) พัฒนาการวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนบ้านโคกมั่งงอย ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ในอดีตจนถึงปัจจุบัน นับตั้งแต่ พ.ศ.2500 ถึง พ.ศ.2564 พบว่า ในปี พ.ศ. 2500 วิถีชีวิตส่วนใหญ่ยังพึ่งพิงธรรมชาติ ต่อมาปัจจุบัน พ.ศ.2564 มีค่านิยมสูงขึ้น คือ มีการสร้างบ้านเป็นตึก รูปแบบทันสมัย จากถนนลูกรัง เป็นถนนลาดยางและถนนคอนกรีต มีประปา ไฟฟ้าเข้าถึงทุกพื้นที่ มีการติดตั้งพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อใช้ในการเกษตร มีการแต่งกายและวัฒนธรรมที่หลากหลาย 2) ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อชุมชนบ้านโคกมั่งงอย ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงด้านระบบสาธารณสุขโรค และโครงสร้างพื้นฐานที่สอดคล้องกับสมัยใหม่และการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยีที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ และการเข้าถึงแหล่งอาชีพอื่น ๆ 3) รวบรวมองค์ความรู้ส่งเสริมด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านโคกมั่งงอย ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ชุมชนบ้านโคกมั่งงอย ก่อตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2454 ผู้บุกเบิกคนแรกคือ นายชา มา สนิทไทย มาจากหมู่บ้านโสภ ตำบลยางหวาย ได้ย้ายครอบครัวมาตั้งถิ่นฐานบริเวณด้านทิศเหนือของลำห้วยยาง เพื่อสะดวกต่อการประกอบอาชีพ ต่อมาปี พ.ศ. 2474 จึงตั้งเป็นหมู่บ้าน ชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านโคกมั่งงอย” โดยมี นายบุญ สนิทไทย เป็นผู้ใหญ่นับคนแรก

คำสำคัญ : พัฒนาการ, ประวัติศาสตร์ชุมชน, วิถีชีวิต, วัฒนธรรม

ABSTRACT

Research on Development of community history that influences lifestyle change : A case Study of Ban Khok Mang Ngoi Community Khok Mang Ngoi Sub-District Khon Sawan District Chaiyaphum Province the objective of this research are: 1) The development lifestyle of Ban Khok Mang Ngoi community Khok Mang Ngoi Sub-district Khon Sawan District Chaiyaphum Province from the past to the present, from 1957 to 2021. 2) Factors causing changes to Ban Khok Mang Ngoi community Khok Mang Ngoi Sub-district Khon Sawan District Chaiyaphum Province. 3) the Knowledge to promote cultural preservation of Ban Khok Mang Ngoi community Khok Mang Ngoi Sub-district Khon Sawan District Chaiyaphum Province. Using Mix Method Research of both quantitative and qualitative research methods, the research sample consisted of people in Ban Khok Mang Ngoi community, monks, teachers, village leaders, village sage and the government agencies in Ban Khok Mang Ngoi community, namely Khok Mang Ngoi Sub-district Administrative Organization, consisted of 136 people, by simple random sampling. The research instruments were questionnaires, the data were collected by using questionnaires, interviews, specific and nonspecific. The data analysis was percentage, descriptive writing and content analysis.

The results showed that: 1) Development of the lifestyle of Ban Khok Mang Ngoi community Khok Mang Ngoi Sub-district Khon Sawan District Chaiyaphum Province in the past until present,

from 1957 to 2021, it was found that in 1957, most of their lifestyle was still dependent on nature. Later, the present year 2021 has a higher value, namely building houses modern style, from gravel road to paved road and concrete road, with water supply and electricity access to all areas Solar power is installed for use in agriculture. There is a variety of dress and culture. Including the introduction of modern technology to apply more in daily life. 2) Factors causing change to Ban Khok Mang Ngoi community Khok Mang Ngoi Sub-district Khon Sawan District Chaiyaphum Province. Found that there has been a change in utilities and infrastructure that is compatible with modern society and access to facilities technology necessary for life and access to other career resources. 3) the knowledge to promote cultural preservation of Ban Khok Mang Ngoi community Khok Mang Ngoi Sub-district Khon Sawan District Chaiyaphum Province found that Ban Khok Mang Ngoi community established since 1911, the first pioneer, Mr Sama Sanitthai, came from Sok Village, Yang Wai Sub-district, moved his family to settle in the north of Huai Yang for convenience in occupation, later in the year 2474, it was set up as a village. The name of the village “Ban Khok Mang Ngoi” with Mr. Bu Sanitthai as the first village headman.

Keywords: development, community history, way of life, culture

1. บทนำ

การศึกษาประวัติศาสตร์มีความสำคัญต่อการพัฒนาชาติเนื่องด้วยประวัติศาสตร์เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้และเข้าใจสังคมมนุษย์นำมาสู่การถ่ายทอดประสบการณ์ร่วมกันของสังคม ในปัจจุบันการศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนได้รับความสนใจจากภาครัฐ โดยกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงวัฒนธรรม และหน่วยงานในท้องถิ่นประวัติศาสตร์ชุมชนสามารถสะท้อนความเป็นตัวตน บ่งบอกอัตลักษณ์ของชุมชนผ่านตำนาน เรื่องเล่าวิถีชีวิตของผู้คน ประเพณี และวัฒนธรรม รวมถึงร่องรอยโบราณสถานภายในชุมชน “ความทรงจำร่วมกันของสังคม” การเคลื่อนไหวเข้ามาตั้งถิ่นฐานของผู้คนจนเกิดบ้านเมือง มีพัฒนาการทางเศรษฐกิจ มีการจัดระเบียบการปกครอง และมีการผสมผสานทางด้านชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปกรรม จนเกิดเป็นลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่แตกต่างจากชุมชนอื่นที่อยู่โดยรอบและยังต้องเชื่อมโยงให้เห็นความสำคัญและความสัมพันธ์ของท้องถิ่นที่มีต่อรัฐบาลกลาง และชุมชนอื่นทั้งที่อยู่ใกล้เคียงและห่างออกไปตามลำดับด้วย ดังนั้น นิเวศวัฒนธรรมจึงเป็นองค์รวมของการศึกษาชื่อสถานที่ เหตุที่ต้องมีการตั้งชื่อสถานที่ก็เพราะเป็นสิ่งที่ผู้คนในชุมชนท้องถิ่นต้องรู้จักร่วมกันซึ่งจะสื่อสารกันได้ การทำให้สถานที่ซึ่งมีความหมายในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันมีชื่อนั้น ก็คือการสร้างความสัมพันธ์ของคนกับธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ¹

การรับรู้เรื่องราวของท้องถิ่นและชุมชนกลายเป็นภาพนิ่งขาดความเปลี่ยนแปลงจนไม่สามารถเข้าใจชุมชนอย่างที่เป็นจริงทั้งที่ชุมชนมีความเคลื่อนไหวตลอดเวลาอันเกิดจากการกระทำของคนในชุมชนและ

¹ ศรัศกร วัลลิโกดม, ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ของสังคมที่หายไปในปฏิบัติการประวัติศาสตร์ท้องถิ่น, (ค่ายริมขอบฟ้า: เมืองโบราณ สมุทรปราการ, 2559).

นโยบายรัฐ การศึกษาประวัติศาสตร์ไทยในอดีตพบข้อบกพร่องหลายประการ ประการแรก คติความเชื่อหรือเรื่องราวของท้องถิ่นมีฐานะส่งเสริมอำนาจรัฐ ประการที่สอง หลักฐานท้องถิ่นถูกละเลยในการใช้เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และประการที่สาม ไม่สามารถอธิบายเรื่องราวท้องถิ่นและชุมชนตามความจริง ชีวิตของมนุษย์ก็เช่นเดียวกับตะเกียง หรือเรียกอีกอย่างว่า ตะเกียงชีวิต มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มีมืด มีสว่าง ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในหรือพลังดั้งเดิมที่ตกทอดมาจากบรรพชนของบิดาและมารดา หรือที่เรียกว่า “ราก” และปัจจัยภายนอก ได้แก่ กระบวนการอบรมบ่มนิสัยจากสถาบันต่าง ๆ²

การศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้นในทศวรรษ 2520 โดยรัฐบาลหันมาส่งเสริมการเรียน การสัมมนา การวิจัย การรวบรวมหลักฐาน รวมถึงการตั้งศูนย์วัฒนธรรมขึ้นในจังหวัดต่าง ๆ เกิดการศึกษาประเพณี พิธีกรรม ภาษา การรวบรวมหลักฐานทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษรและไม่เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อสะท้อนตัวตนของชุมชนในประวัติศาสตร์ชาติในมุมมองของท้องถิ่น ภาพของประวัติศาสตร์ชาติถูกแทนที่ด้วยมุมมองทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมในสังคมระดับหมู่บ้านหรือชุมชนที่เปลี่ยนแปลงจากภายใน โดยเชื่อว่าแนวทางการศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนจะสามารถอธิบายและเข้าใจสังคมได้ดียิ่งขึ้น³ การศึกษาประวัติศาสตร์ที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมโดยมีกลุ่มคนที่มีลักษณะร่วมกันทางชาติพันธุ์ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และอื่น ๆ เป็นผู้ถ่ายทอด ดังนั้นการกำหนดขอบเขตพื้นที่การศึกษาโดยใช้ลักษณะทางภูมิศาสตร์มาเป็นเครื่องมือ จึงไม่สามารถเข้าใจความเป็นชุมชนได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้เพราะการปกครองแบ่งออกเป็นเมือง แขวง ตำบล หมู่บ้าน กระทำขึ้นเพื่อความสะดวกในการควบคุมดูแลของรัฐ ส่งผลให้การรับรู้ร่วมกันของชุมชนในมิติทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของท้องถิ่นค่อย ๆ หายไป ดังนั้นเพื่อให้การศึกษาพัฒนาการของประวัติศาสตร์ชุมชนที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต : กรณีศึกษาชุมชนบ้านโคกมั่งงอย ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ตอบสนององค์ความรู้ของชุมชนจึงต้องอาศัยคนในชุมชนเป็นผู้กำหนดขอบเขตของชุมชน

การมีส่วนร่วมของชุมชนเกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้เกิดผลต่อความต้องการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคมของกลุ่มคน การจัดกิจกรรมให้ชุมชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง จำเป็นต้องคำนึงถึงวิถีการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี และทัศนคติของบุคคล เพื่อให้เกิดความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม⁴

การเปลี่ยนแปลงของชุมชนมักเกิดขึ้นด้วยสาเหตุหลายประการที่เกี่ยวข้องกัน การเปลี่ยนแปลงในส่วนหนึ่งของชุมชน อาจมีผลกระทบให้ส่วนอื่นของชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ ปัจจัยทางชีววิทยา

² จารุกัทร เรื่องสุวรรณ. ตะเกียงชีวิต (1) รากกำเนิดแดนสารคาม. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.matichonweekly.com/special-report/article_262375 [2 กรกฎาคม 2563].

³ วิทยา อภรณ์, “ประวัติของชุมชนในบริเวณลุ่มแม่หลอ อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2541)

⁴ Keith, D. D. Human behavior at work- human relations and organization behavior. New Planner, 35 : 216-224.1972.

ปัจจัยทางประชากร ปัจจัยทางกายภาพ ปัจจัยทางวัฒนธรรม ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านขบวนการทางสังคม และปัจจัยทางจิตวิทยา⁵

องค์การบริหารส่วนตำบลโคกมั่งงอย อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ แบ่งการปกครองออกเป็น 13 หมู่บ้าน ประชากรทั้งสิ้นจำนวน 6,822 คน การกิจและบทบาทหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะและพัฒนาพื้นที่ตำบลโคกมั่งงอย เพื่อตอบสนองกับปัญหาและความต้องการของประชาชน ส่งเสริมการรวมกลุ่มของชาวบ้านในการจัดตั้งองค์กรชุมชนต่าง ๆ ในชุมชน และตระหนักถึงความสำคัญในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชุมชน รวมถึงประเพณีวัฒนธรรมในตำบลโคกมั่งงอย⁶

ชุมชนบ้านโคกมั่งงอย ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ เป็นชุมชนที่อยู่กันเป็นกลุ่ม ตามเส้นทางคมนาคมหลัก ทำให้สะดวกต่อการติดต่อสื่อและการพัฒนา อีกทั้งยังอยู่ใกล้ตัวอำเภอจึงทำให้ข้อมูลข่าวสารและการรับรู้มีความสะดวกและรวดเร็วทันเวลา สภาพโดยรอบชุมชนยังมีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพรรณไม้นานาชนิด สภาพสังคมจึงยังคงเป็นสังคมแบบดั้งเดิมอยู่มาก พื้นที่เหมาะแก่การทำเกษตรกรรมอย่างยิ่ง ด้านการคมนาคมมีเส้นทางคมนาคมที่ติดต่อกับหลายพื้นที่และหลายตำบลที่สะดวกสบาย โดยมีเส้นทางหลักสองเส้นทางคือถนนสายบ้านลาดใหญ่-ช่องสามหมอ และถนน รพช.สายไทรงาม-หนองแดงน้อย-ชัยภูมิ และถนนลาดใหญ่-แก้งคร้อ มีลักษณะเป็นถนนลาดยาง เส้นทางหลักทั้งสองเส้นนี้จึงทำให้การเดินทางติดต่อกันของถนนในพื้นที่และใกล้เคียงรวมตลอดถึงผู้สัญจรไปมาอื่น ๆ ได้รับความสะดวกสบายรวดเร็วและเชื่อมต่อกันได้ทุกหมู่บ้าน⁷ แต่ในปัจจุบันการเติบโตของชุมชนเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ ขาดจิตสำนึกในวัฒนธรรมท้องถิ่น อันทำให้มรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนถูกทำลาย สูญเสียความเป็นตัวตนให้กับความเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ ชุมชนบ้านโคกมั่งงอยมีเรื่องราว ร่องรอย ตำนาน ความเชื่อ วัฒนธรรม และประเพณี วิถีชีวิต ความทรงจำตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาแต่ละยุคสมัยที่รวบรวมไว้น้อยมาก โดยในชุมชนบ้านโคกมั่งงอย พระสงฆ์ ครู แกนนำหมู่บ้าน และปราชญ์ชาวบ้าน ถือว่ามีบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาในชุมชนบ้านโคกมั่งงอย ที่คอยแนะนำ ชี้แนะ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาต่าง ๆ ในชุมชนให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับวิถีชีวิต ค่านิยม ทศนคติ ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม ของคนในชุมชนบ้านโคกมั่งงอย

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา “พัฒนาการของประวัติศาสตร์ชุมชนที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต : กรณีศึกษาชุมชนบ้านโคกมั่งงอย ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ” โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้เกิดความรัก ความสามัคคี ร่วมเรียนรู้ ร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ไข ร่วมอนุรักษ์ ร่วมพัฒนาในการพึ่งพาตนเองต่อการเปลี่ยนแปลงในชุมชนบ้านโคกมั่งงอยที่เกิดขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

⁵ ไกรวิทย์ พวงงาม, การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์, 2559), หน้า 18.

⁶ องค์การบริหารส่วนตำบลโคกมั่งงอย. ประวัติความเป็นมา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://kokmungngoi.go.th> [28 มิถุนายน 2563].

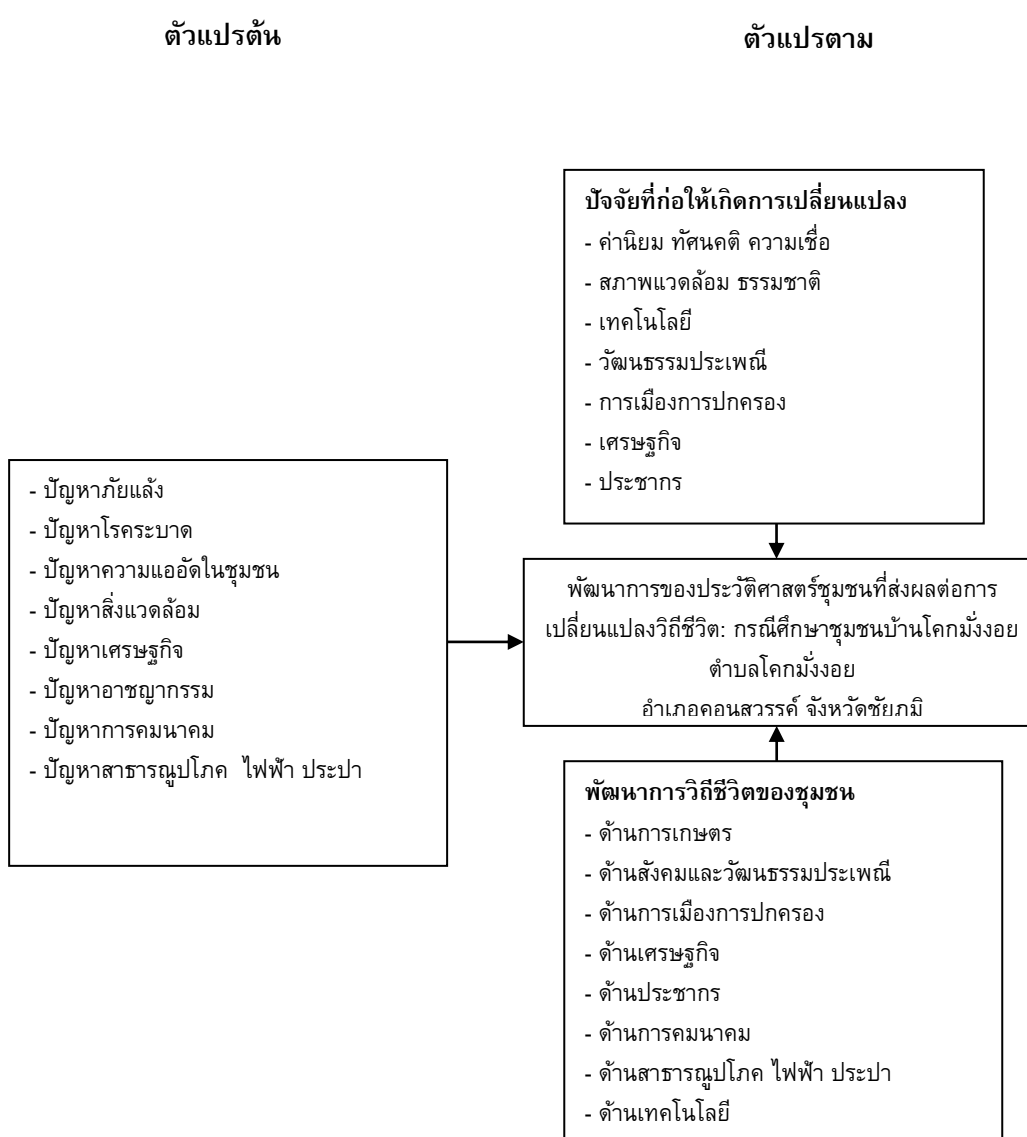
⁷ องค์การบริหารส่วนตำบลโคกมั่งงอย. แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2561-2565). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://kokmungngoi.go.th> [25 กรกฎาคม 2563].

2.1 เพื่อศึกษาพัฒนาการวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนบ้านโคกมั่งงอย ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ในอดีตจนถึงปัจจุบัน นับตั้งแต่ พ.ศ.2500 ถึง พ.ศ.2564

2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อชุมชนบ้านโคกมั่งงอย ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

2.3 เพื่อรวบรวมองค์ความรู้ส่งเสริมด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านโคกมั่งงอย ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

3. กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1: กรอบแนวคิดของการวิจัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนโคกมั่งงอย หมู่ที่ 2 บ้านโคกมั่งงอย หมู่ที่ 10 และบ้านโนนประดู่ หมู่ที่ 3 ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 210 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 136 คน ได้แก่ ผู้นำชุมชน ประกอบด้วยผู้นำชุมชนหมู่บ้านโคกมั่งงอย หมู่ที่ 2 บ้านโคกมั่งงอย หมู่ที่ 10 และบ้านโนนประดู่ หมู่ที่ 3 พระภิกษุสงฆ์ ครู แกนนำหมู่บ้าน และปราชญ์ชาวบ้าน โดยการสัมภาษณ์รายบุคคล จำนวน 10 คน ชาวบ้านในชุมชนบ้านโคกมั่งงอย โดยการแจกแบบสอบถาม จำนวน 123 คน และหน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลโคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ในชุมชนบ้านโคกมั่งงอย โดยการสัมภาษณ์รายบุคคล จำนวน 3 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบง่าย

4.2 เครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยได้แบ่งออกตามรูปแบบการวิจัย ดังนี้

1) แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 พัฒนาการของประวัติศาสตร์ชุมชนที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต : กรณีศึกษาชุมชนบ้านโคกมั่งงอย ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม โดยมีการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงบริบทพื้นฐานของชุมชน เพื่อนำไปสู่การศึกษาวิเคราะห์พัฒนาการของประวัติศาสตร์ชุมชนที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต : กรณีศึกษาชุมชนบ้านโคกมั่งงอย ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

2) แบบสัมภาษณ์ (Interview) กลุ่มผู้นำชุมชน ประกอบด้วยผู้นำชุมชนหมู่บ้านโคกมั่งงอย หมู่ที่ 2 บ้านโคกมั่งงอย หมู่ที่ 10 และบ้านโนนประดู่ หมู่ที่ 3 พระภิกษุสงฆ์ ครู แกนนำหมู่บ้าน และปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 10 คน และหน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลโคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ในชุมชนบ้านโคกมั่งงอย จำนวน 3 คน เพื่อให้ทราบถึงองค์ความรู้พัฒนาการของประวัติศาสตร์ชุมชนที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต: กรณีศึกษาชุมชนบ้านโคกมั่งงอย ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ดังนี้

1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณบดี คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ขอความอนุเคราะห์ ไปยังองค์การบริหารส่วนตำบลโคกมั่งงอย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในชุมชนบ้านโคกมั่งงอย ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

2) ผู้วิจัยนำส่งหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบลโคกมั่งงอย เพื่อขอความร่วมมือไปยังชุมชนบ้านโคกมั่งงอย ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

3) ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยไปยังผู้นำชุมชน โดยสำเนาเรียนให้กับผู้ใหญ่บ้านโคกมั่งงอย หมู่ที่ 2 ผู้ใหญ่บ้านโคกมั่งงอย หมู่ที่ 10 และผู้ใหญ่บ้านโนนประดู่ หมู่ที่ 3 ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ พร้อมด้วยแบบสอบถามตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่

กำหนด เพื่อขอความร่วมมือประสานประชาชนในพื้นที่เป้าหมายเพื่อตอบแบบสอบถามและสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์ครบถ้วน

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ผู้วิจัยได้มีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์โดยอาศัยโปรแกรมสำเร็จรูป ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การเขียนเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการรวบรวม เรียบเรียง แยกแยะ และตีความหมาย ตรวจสอบข้อมูลโดยใช้เทคนิคสามเส้า เช่น การออกแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ แบบเจาะจงและไม่เจาะจง คำถามที่ต่างเวลากัน แหล่งที่มาต่างกัน การสังเกต และการศึกษาข้อมูลจากภาพถ่าย

5. ผลการวิจัย

5.1 พัฒนาการวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนบ้านโคกมั่งงอย ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ในอดีตจนถึงปัจจุบัน นับตั้งแต่ พ.ศ.2500 ถึง พ.ศ.2564

จากการศึกษาพัฒนาการวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนบ้านโคกมั่งงอย ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ในอดีตจนถึงปัจจุบัน นับตั้งแต่ พ.ศ.2500 ถึง พ.ศ.2564 โดยภาพรวมพบว่าเมื่อก่อนยังพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน แบ่งปันอาหารพืชผักผลไม้ มีการลงแขกเกี่ยวข้าว ลงแรงทำงาน แต่ปัจจุบันยังมีอยู่เฉพาะเครือญาติคนที่สนิทสนมเท่านั้น เพราะค่าแรงงานทำการเกษตรแพงไม่คุ้มกับการจ้างมาทำงาน จำนวน 96 คน คิดเป็น ร้อยละ 70.5 รองลงมาคือ คนในชุมชนยังใช้ชีวิตแบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือกัน มีการรวมกลุ่มกันทำงานเครื่องจักรสาน มัดหมี่ ปรึกษากันในเรื่องต่าง ๆ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 29.5

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ ได้เสนอแนะประเด็น พัฒนาการวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนบ้านโคกมั่งงอย ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ดังปรากฏผลดังนี้

“...พ.ศ. 2500 ในอดีตเส้นทางสายชัยภูมิ- ไทรงาม-โคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จะเป็นเส้นทางลัดไปขอนแก่น ออกบ้านแท่น ผ่านภูเวียง เข้าจังหวัดหนองบัวลำภูไปประเทศลาวได้ ปัจจุบันการคมนาคมสะดวกสบาย ทำให้การเดินทางติดต่อถึงกันได้ง่ายขึ้น...”⁸

“...พ.ศ. 2520 ได้เริ่มมีรถปิกอัพนำมาใช้ขนพืชผลทางการเกษตรและใช้เดินทาง และมีค่านิยมแต่งกายตามสมัยนิยมที่คนไปทำงานต่างจังหวัด นำเข้ามาสู่ชุมชน...”⁹

“...พ.ศ.2534 เริ่มสร้างฝายคอนกรีตเสริมเหล็ก ฝายห้วยยาง ฝายแรก และสร้างฝายห้วยยางแห่งที่ 2 พ.ศ. 2536 ฝายห้วยช้างแห่งที่ 3 พ.ศ.2554 สนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลโคกมั่งงอย

⁸ สัมภาษณ์ นางเงิน ทิพย์ชาติ, ชาวบ้านโคกมั่งงอย หมู่ที่ 2 ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ, 18 กุมภาพันธ์ 2564.

⁹ สัมภาษณ์ นายสมหมาย สนิทไทย, ชาวบ้านโคกมั่งงอย หมู่ที่ 3 ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ, 18 กุมภาพันธ์ 2564.

ปัจจุบันได้มีการสนับสนุนงบประมาณตามแผนพัฒนาสามปีที่ทำตามแผนโครงการในด้านต่าง ๆ ทุกด้านอย่างครอบคลุม...”¹⁰

“...พ.ศ.2564 การพัฒนาคุณภาพชีวิตและการใช้ชีวิตของคนในชุมชน มีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตตามสังคมโลกภายนอก ที่มีการติดต่อสื่อสาร การคมนาคม การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย มีระบบสาธารณูปโภคที่ครบครัน ไฟฟ้า ประปา ถนนคอนกรีต ถนนลาดยาง ทำให้ความเจริญไหลบ่าเข้ามา เกิดโรงงานอุตสาหกรรมขึ้นในชุมชน...”¹¹

5.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อชุมชนบ้านโคกมั่งงอย ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

จากการศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อชุมชนบ้านโคกมั่งงอย ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมพบว่า การที่คนในครอบครัว ประกอบอาชีพเกษตรกร ค่าขาย รับจ้าง รับราชการ จึงสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำของธนาคาร ทำให้กู้เงินมาปลูกบ้าน ซื้อรถ เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ได้ จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 85.5 รองลงมา คือ ภาครัฐสนับสนุนงบประมาณให้กับชุมชนในการพัฒนาหมู่บ้านและคนในชุมชนช่วยกันบริจาคสร้างวัด โรงเรียน ศาลาเอนกประสงค์ และอีกมากมายในชุมชน จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 14.5

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ ได้เสนอแนะประเด็น ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อชุมชนบ้านโคกมั่งงอย ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ดังปรากฏผลดังนี้

“...วัดจอมธาตุบ้านโคกมั่งงอย สร้างตั้งแต่ปี พ.ศ.2470 มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง จนถึงปัจจุบัน พ.ศ.2564 มีการสร้างศาลาการเปรียญ โบสถ์ วิหาร หอกลอง หอระฆัง อาคารเอนกประสงค์ ห้องน้ำ เมรุ มีการใช้แท็งค์น้ำแทนบ่อบาดาลและสระน้ำภายในวัด...”¹²

“..โรงเรียนบ้านโคกมั่งงอยคุรุประชาบำเพ็ญ สร้างตั้งแต่ปี พ.ศ.2498 ปัจจุบันได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอาคารเรียน จากอาคารไม้เป็นตึก มีโรงอาหาร ห้องสมุด...”¹³

“...ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโคกมั่งงอย ตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2527 ปัจจุบันมีอาคาร 3 อาคาร อาคารจัดประสบการณ์ 2 หลัง อาคารโรงอาหาร 1 หลัง...”¹⁴

“...โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกมั่งงอย สร้างเมื่อ พ.ศ.2528 เป็นอาคารไม้ 1 หลัง ในปี พ.ศ. 2548 ได้ทำการรื้ออาคารไม้สร้างใหม่เป็นอาคารตึก 2 ชั้น ปัจจุบัน พ.ศ.2564 มีการสร้างตึกบ้านพักหลังใหม่...”¹⁵

¹⁰ สัมภาษณ์ นายฐวฑิต เจริญเกียรติ, ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ, 20 กุมภาพันธ์ 2564.

¹¹ สัมภาษณ์ นางธนพันธ์ สนิทไทย, หัวหน้าส่วนกองงานสาธารณสุข องค์การบริหารส่วนตำบลโคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ, 24 กุมภาพันธ์ 2564.

¹² สัมภาษณ์ พระอธิการแสงเทียน ฉันทโก, เจ้าอาวาสวัดจอมธาตุ บ้านโคกมั่งงอย หมู่ที่ 2 ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ, 18 กุมภาพันธ์ 2564.

¹³ สัมภาษณ์ นายวีระ นาคคำ, ข้าราชการบำนาญ ชาวบ้านโคกมั่งงอย หมู่ที่ 2 ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ, 18 กุมภาพันธ์ 2564.

¹⁴ เรื่องเดียวกัน.

¹⁵ สัมภาษณ์ นายสุพรรณ ชูชื่น, ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกมั่งงอย, 18 กุมภาพันธ์ 2564.

5.3 รวบรวมองค์ความรู้ส่งเสริมด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านโคกมั่งงอย ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

จากการศึกษารวบรวมองค์ความรู้ส่งเสริมด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านโคกมั่งงอย ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทราบถึงประวัติความเป็นมาของชุมชนบ้านโคกมั่งงอย คือ นายซามา เป็นคนบ้านโสกย้ายถิ่นฐานมาอยู่คนแรก เมื่อตอนที่แห่งนี้มีตัวละมั่งอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากและเป็นโคก เนินสูง น้ำไม่ท่วม พอคนมาอยู่มากขึ้น จึงได้ตั้งเป็นชื่อหมู่บ้านโคกมั่งงอย ปัจจุบันแยกออกจากหมู่บ้านเดียวกันเป็น 3 หมู่บ้าน คือ บ้านโคกมั่งงอย หมู่ที่ 2 บ้านโคกมั่งงอย หมู่ที่ 10 และบ้านโนนประดู่ หมู่ที่ 3 ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 73.5 รองลงมา คือ อพยพมาจากบ้านโสกมาอยู่ที่ไร่นาตนเอง เพราะเดินทางไปกลับไกลไม่สะดวก ต่อมาพี่น้อง เครือญาติ เพื่อนฝูง ได้อพยพตามกันมาเพื่อจับจองพื้นที่ทำมาหากินจนคนมาอยู่เป็นจำนวนมากขึ้น จึงมีการตั้งเป็นหมู่บ้านโคกมั่งงอย และปัจจุบันได้แยกออกมาเป็น 3 หมู่บ้าน คือ บ้านโคกมั่งงอย หมู่ที่ 2 บ้านโคกมั่งงอย หมู่ที่ 10 และบ้านโนนประดู่ หมู่ที่ 3 ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 26.5

6. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องพัฒนาการของประวัติศาสตร์ชุมชนที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต : กรณีศึกษาชุมชนบ้านโคกมั่งงอย ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ สามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

6.1 พัฒนาการวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนบ้านโคกมั่งงอย ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ในอดีตจนถึงปัจจุบัน นับตั้งแต่ พ.ศ.2500 ถึง พ.ศ.2564 พบว่า ในปี พ.ศ.2500 วิถีชีวิตส่วนใหญ่ยังพึ่งพิงธรรมชาติ ต่อมาปัจจุบัน พ.ศ.2564 มีค่านิยมสูงขึ้น คือ มีการสร้างบ้านเป็นตึก รูปแบบทันสมัยจากถนนลูกรัง เป็นถนนลาดยางและถนนคอนกรีต มีประปา ไฟฟ้าเข้าถึงทุกพื้นที่ มีการติดตั้งพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อใช้ในการเกษตร มีการแต่งกายและวัฒนธรรมที่หลากหลาย รวมถึงการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาปรับใช้ในชีวิตประจำวันมากยิ่งขึ้น

6.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อชุมชนบ้านโคกมั่งงอย ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ คือ ชุมชนบ้านโคกมั่งงอย เป็นชุมชนเก่าแก่ ก่อตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2454 จัดตั้งเป็นหมู่บ้านแบบเป็นทางการ พ.ศ.2474 ในปี พ.ศ.2500 มีการเปลี่ยนแปลงด้านระบบสาธารณสุขโรค และโครงสร้างพื้นฐานที่สอดคล้องสังคมสมัยใหม่มากขึ้น รวมถึงความสามารถในการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยีที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ เช่น การใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ การเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ต การใช้คอมพิวเตอร์ มีโทรทัศน์ติดสัญญาณดาวเทียม ตลอดจนการมีโอกาสและทางเลือกในการเข้าถึงแหล่งอาชีพอื่น ๆ นอกเหนือการทำไร่ทำนา

6.3 รวบรวมองค์ความรู้ส่งเสริมด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านโคกมั่งงอย ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ พบว่า เมื่อประมาณปีพุทธศักราช 2454 นายซามา สนธิไทย ราษฎรบ้านโสก ตำบลยางหวาย อำเภอเมือง ได้ย้ายครอบครัวของตนเองมาตั้งถิ่นฐานบริเวณทางด้านทิศเหนือของลำห้วยยาง เพื่อให้สะดวกต่อการประกอบอาชีพ เนื่องจากพื้นที่แห่งนี้มีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะที่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำไร่ ทำนา และเลี้ยงสัตว์ได้เป็นอย่างดี เพราะบริเวณพื้นที่เป็นพื้นที่ราบตาม

แนวลำห้วยยาง และมีพื้นที่ราบสูง (ภาษาถิ่นเรียกว่า “โคก”) ด้านทิศเหนือของลำห้วยมีป่าไม้นานาพันธุ์อุดมสมบูรณ์ มีหนองน้ำอยู่กลางโคก (ชาวบ้านเรียกว่าหนองมั่งงอย) เป็นที่อาศัยของฝูงสัตว์ป่านานาชนิดได้อาศัยลงกินน้ำ โดยเฉพาะฝูงละมั่ง ต่อมาเมื่อครั้น นายบัว โตชัยภูมิ และเครือญาติได้ย้ายมาอยู่ร่วมกัน และมีจำนวนครอบครัวเพิ่มมากขึ้น พ.ศ.2474 จึงตั้งเป็นหมู่บ้าน ชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านโคกมั่งงอย” โดยมี นายบุญ สนิทไทย เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก ต่อมาเมื่อ พ.ศ.2478 นายบุญ สนิทไทย จึงลาออกเนื่องจากมีปัญหาการปกครอง นายทอก สนิทไทย ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้ใหญ่บ้านแทน พ.ศ.2483 นายทอก สนิทไทย เสียชีวิต¹⁶ ปัจจุบันหมู่บ้านโคกมั่งงอยแยกออกเป็น 3 หมู่บ้าน มีผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบันคือ บ้านโคกมั่งงอย หมู่ที่ 2 นายศรายุทธ หิรัญคำ บ้านโคกมั่งงอย หมู่ที่ 10 นายณัฐพล คำหวาน และบ้านโนนประดู่ หมู่ที่ 3 นางฉวี ทารินทร์¹⁷

ด้านความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี

ประเพณีบุญเลี้ยงปู่ตาฝ่ายหิน บุญบั้งไฟ

เป็นประเพณีที่มีมาก่อนการก่อตั้งหมู่บ้านโคกมั่งงอย คนในชุมชนบ้านโสกจะเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการจัดทำบุญประจำปี และทุก ๆ หมู่บ้านในเขตอำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ จัดเป็นประเพณีขึ้นเป็นประจำทุก ๆ ปี ก่อนถึงฤดูเพาะปลูกทำนาในเดือนมิถุนายน ในงานจะมีการแข่งขันประกวดจุดบั้งไฟ ของแต่ละหมู่บ้านในเขตอำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดใกล้เคียง ต่อมาเมื่อมีการจัดตั้งหมู่บ้านโคกมั่งงอย พ.ศ.2454 คนในชุมชนหมู่บ้านโคกมั่งงอย ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ได้รับจัดประเพณี บุญเลี้ยงปู่ตาฝ่ายหิน บุญบั้งไฟ สืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน¹⁸

ประเพณีรำผีฟ้า

เป็นประเพณีรักษาโรคภัยไข้เจ็บ จะมีมาก่อนการก่อตั้งชุมชนหมู่บ้าน การไปหาแพทย์ที่โรงพยาบาลสมัยก่อนเป็นเรื่องใหญ่ เพราะอยู่ห่างไกลจากชุมชน การคมนาคมไม่สะดวก เมื่อมีคนเจ็บป่วยต้องอาศัยการรำผีฟ้ารักษาโรคภัยไข้เจ็บ ประเพณีการรักษาโรคด้วยการรำผีฟ้า ยังมีคนสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน คนในหมู่บ้าน และหมู่บ้านใกล้เคียงยังนิยมใช้รักษาอาการเจ็บไข้อยู่เหมือนเดิม หลังจากไปรักษาทางการแพทย์สมัยใหม่ที่โรงพยาบาลมาแล้ว¹⁹

ประเพณีการผูกเสี่ยว

มีมาตั้งแต่ก่อนการจัดตั้งเป็นหมู่บ้านโคกมั่งงอย เป็นการผูกเสี่ยวเพื่อผูกมิตรผูกเพื่อนช่วยเหลือซึ่งกันและกันของคนภาคอีสาน มีมานานแล้วยังรักษาประเพณีตลอดจนถึงปัจจุบันโดยเฉพาะจังหวัดขอนแก่นที่มีเขตติดต่อกับจังหวัดชัยภูมิ ในการเดินทางติดต่อดำขาย สมัยก่อนยังไม่มีโรงแรม รีสอร์ท

¹⁶ องค์การบริหารส่วนตำบลโคกมั่งงอย. แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2561-2565). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://kokmungngoi.go.th> [25 กรกฎาคม 2563].

¹⁷ สัมภาษณ์ นางกัญญ์กุลณัช ทวีทรัพย์, เจ้าหน้าที่ฝ่ายงานทะเบียน อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ, 18 กุมภาพันธ์ 2564.

¹⁸ สัมภาษณ์ พระอธิการแสงเทียน ฉันทโก, เจ้าอาวาสวัดจอมธาตุ บ้านโคกมั่งงอย หมู่ที่ 2 ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ, 18 กุมภาพันธ์ 2564.

¹⁹ สัมภาษณ์ นางแปลน ดวงจิต, ชาวบ้านโนนประดู่ หมู่ที่ 3 ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ, 18 กุมภาพันธ์ 2564.

ก็จะอาศัยพักบ้านเพื่อนคนที่ผูกเกี่ยวกับตนเองที่มีความรักใคร่สนิทสนมกัน มีความไว้วางใจกันมากที่สุด คอยให้ความช่วยเหลือกันจนตลอดชีวิตของการผูกเสีย²⁰

การสักราชของคนในชุมชนบ้านโคกมั่งงอย

ยังมีคนอายุ 90 ปีจะมีรอยสักครั้งลำตัวจนถึงครึ่งน่อง จะเป็นการสักที่มาตั้งแต่ยังไม่ก่อตั้งชุมชนหมู่บ้านโคกมั่งงอย เป็นการสักเรียนครู เล่นของ เรียนคาถาอาคมของคนในสมัยก่อน แต่ปัจจุบันจะสักเพื่อความสวยงามสักลายแฟชั่นในกลุ่มวัยรุ่น²¹

ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม

ชาวบ้านโคกมั่งงอย นับถือศาสนาพุทธ โดยมีวัด 1 แห่งที่เป็นศูนย์รวมจิตใจ คือ วัดจอมธาตุ บ้านโคกมั่งงอย และมีการสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมมาตั้งแต่บรรพบุรุษ คือ

เดือนมกราคม	วันขึ้นปีใหม่ ทำบุญตักบาตร
เดือนกุมภาพันธ์	บุญพระเวส เทศน์มหาชาติ เชิญพระเวสเข้าเมือง
เดือนมีนาคม	บุญข้าวจี แรม 15 ค่ำ เดือน 3
เดือนเมษายน	ตรุษสงกรานต์ สรงน้ำพระ รดน้ำดำหัว
เดือนพฤษภาคม	บุญเบิกบ้าน ทำบุญตักบาตร
เดือนมิถุนายน	บุญเลี้ยงปูตาฝ่ายหิน บุญบั้งไฟ
เดือนกรกฎาคม	เข้าพรรษา แห่เทียนพรรษา
เดือนสิงหาคม	บุญข้าวประดับดิน งานประจำเดือน 9
เดือนกันยายน	บุญข้าวกระยาสารท
เดือนตุลาคม	ออกพรรษา ตักบาตรเทโว
เดือนพฤศจิกายน	บุญกฐิน ลอยกระทง
เดือนธันวาคม	วันสงท่ายปีเก่า ต้อนรับปีใหม่ ²²

ด้านภูมิปัญญาชาวบ้าน

การใช้ประโยชน์จากไม้ไผ่ มาทำคูกวนน้ำไว้อุปโภค และบริโภค การปลูกไม้ไผ่มีมาก่อนที่ก่อตั้งหมู่บ้านโคกมั่งงอย ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ทุกหลังคาเรือน ต้องมีเพื่อใช้หอบน้ำกินน้ำใช้ และยังนำมาจักรสานเป็นส้อมไม้ กระติบใส่ข้าวเหนียว กระบุง ตะกร้า ลอบ ไซ้ ซองใส่ปลา เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีคนในชุมชนหมู่บ้านโคกมั่งงอยสืบทอดมาจนถึงปัจจุบันเพื่อเอาไว้ใช้ในครัวเรือนและจำหน่าย

เครื่องจักรสานจากไม้ไผ่มีมาก่อนการก่อตั้งหมู่บ้าน ในสมัยก่อนหลังจากสานตะกร้า กระติบข้าวหวดหนึ่งข้าวเหนียว กระดัง ไซ้ดักปลา ลอบ ส้อม จะใช้การรมควันเพื่อให้คงทนและมอดไม่เจาะจะมีสีเหลือง

²⁰ สัมภาษณ์ นายวีระ นาคคำ, ข้าราชการบำนาญ ชาวบ้านโคกมั่งงอย หมู่ที่ 2 ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ, 18 กุมภาพันธ์ 2564.

²¹ สัมภาษณ์ นางทองสา แซ่ลือ, ชาวบ้านโนนประดู่ หมู่ที่ 3 ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ, 18 กุมภาพันธ์ 2564.

²² องค์การบริหารส่วนตำบลโคกมั่งงอย. แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2561-2565). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://kokmungngoi.go.th> [25 กรกฎาคม 2563].

ธรรมชาติ แต่ปัจจุบันนอกจากการรวมคว้น ไฟ ให้เครื่องจักรสานมีสีเหลืองธรรมชาติแล้ว ยังมีการปรับใช้สีด้วยการทาสีแซลลิตาไม้มาทาไม้ไฟให้มีสีเหลือง ใน พ.ศ.2500 ยังไม่แพร่หลาย ได้มีการปรับปรุงแก้ไขทำกันต่อมาเรื่อย ๆ ปัจจุบันมีคนในหมู่บ้าน ไปทำงานก่อสร้างที่กรุงเทพฯ เลยนําสีแซลลิตาไม้มาทาเครื่องจักรสานไม้ไฟ ให้เหลืองเงา สวยงาม คงทน เป็นที่นิยมตลอดมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งในปัจจุบันสีแซลลิตาไม้มจะมีทุกเฉดสี แต่นิยมสีเหลืองอ่อนไปจนถึงสีน้ำตาลอมเหลือง เพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้ซื้อ เพื่อให้ได้ราคาที่ดี²³

7. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง พัฒนาการของประวัติศาสตร์ชุมชนที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต : กรณีศึกษาชุมชนบ้านโคกมั่งงอย ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

7.1 พัฒนาการวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนบ้านโคกมั่งงอย ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ในอดีตจนถึงปัจจุบัน นับตั้งแต่ พ.ศ.2500 ถึง พ.ศ.2564 โดยภาพรวมพบว่า เมื่อก่อนวิถีชีวิตของคนในชุมชนส่วนใหญ่ ต้องพึ่งพิงธรรมชาติ ใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย ต่อมาได้มีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตตามสังคมโลกภายนอก ที่มีการติดต่อสื่อสาร การคมนาคม การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย การมีค่านิยมไปทำงานต่างประเทศ และการสร้างบ้านเรือนที่ทันสมัยขึ้น การค้าขาย การทำงานที่หลากหลายอาชีพ เหตุที่เป็นเช่นนี้ เพราะมีการพัฒนาในชุมชน มีระบบสาธารณูปโภคที่ครบครัน ไฟฟ้า ประปา ถนนคอนกรีต ถนนลาดยาง ทำให้ความเจริญไหลบ่าเข้ามา เกิดโรงงานอุตสาหกรรมขึ้นในชุมชน และมีการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ในการเกษตร ซึ่งผู้วิจัยพบว่าในอดีตที่ผ่านมาคนในชุมชนบ้านโคกมั่งงอยมีการใช้ชีวิตแบบพึ่งพิงธรรมชาติและการปรับตัวเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของความเจริญที่ไหลบ่าเข้ามาในชุมชนตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับวรรณพร อนันตวงศ์²⁴ ที่วิจัย เรื่องการศึกษาวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ของชุมชนคีรีวง พบว่า วิถีชีวิตของชาวบ้านชุมชนคีรีมีวิถีชีวิตอันเรียบง่ายมีความสัมพันธ์เป็นแบบเครือญาติมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ วิถีชีวิตวัฒนธรรมประเพณี เป็นแบบชาวพุทธ มีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจ มีงานบุญประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่ในอดีต ในอดีตพึ่งพาทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่โดยการทำสวนผลไม้เป็นหลักเช่นเดียวกับในปัจจุบัน มีการปลูกพืชผลไม้หลากหลายชนิดรวมอยู่ในพื้นที่เดียวกัน ชาวบ้านอาศัยภูมิปัญญาแบบชาวบ้านและการพึ่งพิงธรรมชาติ จึงทำให้ชาวบ้านสามารถดำเนินวิถีชีวิตได้จนถึงปัจจุบันสอดคล้องกับ Scott D.N. Cook and Dvora Yanow²⁵ เขียน Culture and Organizational Learning ทฤษฎีองค์การวัฒนธรรม (Organizational Culture Theory) ระบุว่า องค์การสามารถเรียนรู้สิ่งที่ต้องการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงก็ได้ การเรียนรู้ขององค์การจะเป็นการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมภายนอกหรือภายในองค์การก็ได้ และความรู้ในวิธีการของแต่ละองค์การจะมีลักษณะเฉพาะตัว (unique) วัฒนธรรมที่ได้

²³ สัมภาษณ์ นายพรหมา พลูประเสริฐ, ชาวบ้านโนนปรือ หมู่ที่ 3 ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ, 18 กุมภาพันธ์ 2564.

²⁴ วรรณพร อนันตวงศ์, "วิถีชีวิตและอัตลักษณ์ของชุมชนคีรีวง", วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์), 2560.

²⁵ Scott D.N. Cook and Dvora Yanow, "Culture and Organizational Learning First", **Management Inquiry**, vol. 20 No.4.: 355-372.

ประยุกต์ใช้กับองค์การประกอบด้วย กลุ่มของค่านิยม ความเชื่อ และความรู้สึกที่รวมกันอยู่กับสิ่งประดิษฐ์ของการแสดงออกและการสื่อสาร (artifacts of expression and transmission) เช่น ตำนาน สัญลักษณ์ การเปรียบเทียบ และประเพณีต่าง ๆ ที่ถูกสร้าง ปฏิบัติสืบทอดกันมา ใช้ร่วมกัน และส่งผ่านจากกลุ่มหนึ่งไปยังอีกกลุ่มหนึ่ง และสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง กระบวนการในการดำเนินกิจกรรมหนึ่งหรือการดำเนินการใด ๆ อย่างมีเสรีภาพ ตามสิทธิและหน้าที่ของชุมชน ที่มีเป้าหมายตอบสนองความต้องการร่วมกันของประชาชน สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณีและทัศนคติของบุคคลในชุมชน เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการร่วมมือ ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ติดตามประเมินผล และร่วมรับผิดชอบหรือร่วมรับใช้ผลประโยชน์จากการดำเนินกิจกรรมงานนั้น ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ

7.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อชุมชนบ้านโคกมั่งงอย ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมพบว่า การเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวก การติดต่อสื่อสารปฏิสัมพันธ์กับสังคมภายนอกชุมชน การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัย และการรับวัฒนธรรมการแต่งกาย การบริโภค ความคิด เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้การติดต่อ ข้อมูลข่าวสารได้ทั่วถึงกันกว้างไกล และเห็นโลกภายนอกที่หลากหลาย นำมาปรับใช้ในการเกษตรและปศุสัตว์ การค้าขาย วัฒนธรรม และประเพณี ซึ่งผู้วิจัยพบว่าปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชนบ้านโคกมั่งงอย เกิดจากการติดต่อสื่อสารกับสังคมภายนอก และรับวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ เข้ามาใช้ในชุมชนของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับพระอิทธิพรวิศศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์)²⁶ ที่วิจัยเรื่องการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้มตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน พบว่า การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทรายอำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน เกิดจากสภาพวิถีชีวิตของชุมชนในอดีตและปัจจุบัน ประกอบด้วยด้านครอบครัว ด้านอาชีพ ด้านการศึกษา ด้านการปกครอง ด้านศาสนาและวัฒนธรรม และด้านเทคโนโลยี และมีสาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในชุมชน ประกอบด้วยสาเหตุภายใน ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรความต้องการทางด้านวัตถุ การยอมรับประเพณีและวัฒนธรรมใหม่ ๆ เข้ามาในชุมชน สาเหตุจากวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป เมื่อรับวัฒนธรรมภายนอกเข้ามา ทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปด้วย และสาเหตุจากความเชื่อประเพณี และวัฒนธรรมการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ส่วนสาเหตุภายนอก ได้แก่ การพัฒนาของภาครัฐ และ สอดคล้องกับ แนวคิดชุมชนเสมือนจริง (Virtual Community) และเครือข่ายสังคม (Social Network) ที่ว่า เกิดขึ้นพร้อมกับการก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ การเชื่อมโยงระบบข้อมูลข่าวสาร การประกอบกิจกรรม การทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันผ่านระบบการสื่อสารทางเครือข่ายของอินเทอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาข้อมูลข่าวสาร การรับ-ส่งข้อมูล การตลาด การบันเทิง การสื่อสารทางการเมือง เป็นต้น

7.3 รวบรวมองค์ความรู้ส่งเสริมด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านโคกมั่งงอย ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ พบว่า องค์ความรู้ส่งเสริมด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านโคกมั่งงอย นับว่าเป็นชุมชนที่เก่าแก่ ที่มีความสำคัญสืบเนื่องมายาวนาน ก่อตั้งมาตั้งแต่ปี พ.ศ.

²⁶ พระอิทธิพรวิศศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์), “การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน”, วารสารปัญญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตลำนาทา, ปีที่ 25 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2561): 51-63.

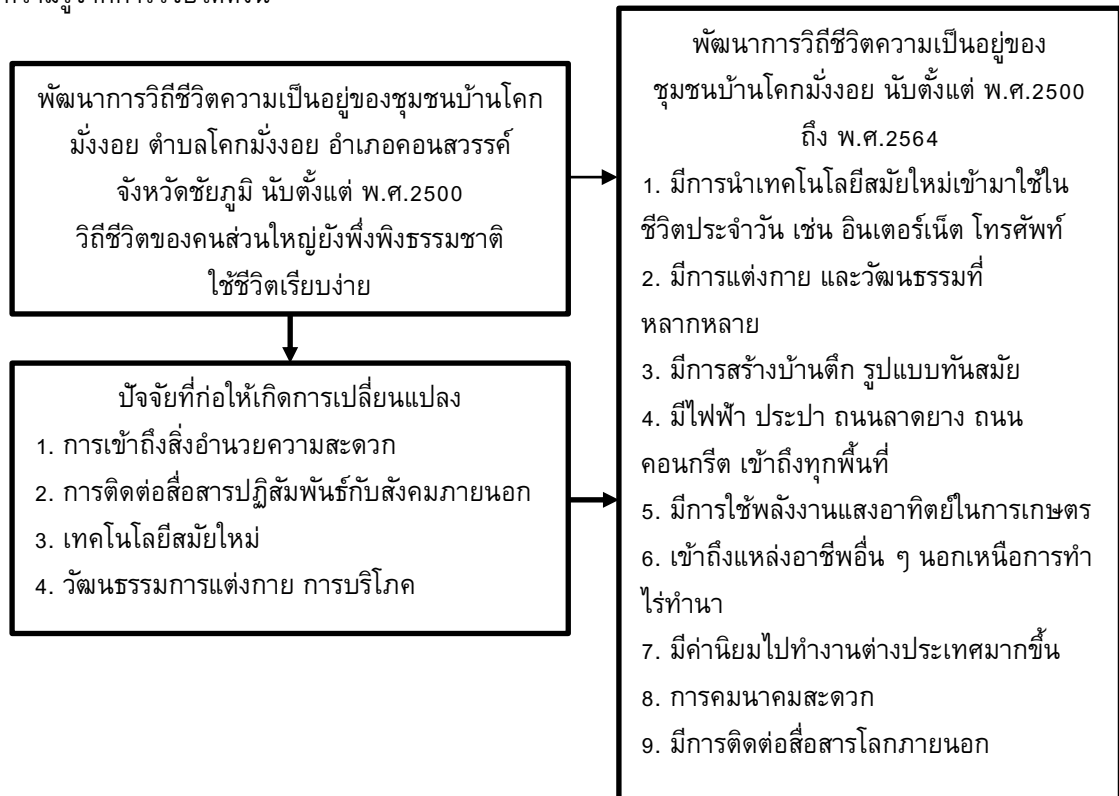
2454 จนถึงปัจจุบัน ผู้บุกเบิกคนแรกคือ นายชามา สนิทไทย ย้ายมาจากหมู่บ้านโสก ตำบลยางหวาย อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ มาตั้งถิ่นฐานบริเวณทางด้านทิศเหนือของลำห้วยยาง เพื่อให้สะดวกต่อการประกอบอาชีพ เนื่องจากพื้นที่แห่งนี้มีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะที่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำไร่ ทำนา และเลี้ยงสัตว์ เพราะบริเวณพื้นที่เป็นพื้นที่ราบตามแนวลำห้วยยาง และมีพื้นที่ราบสูง ด้านทิศเหนือของลำห้วยมีป่าไม้หนาทึบอุดมสมบูรณ์ มีหนองน้ำอยู่กลางโคก (ชาวบ้านเรียกว่าหนองมังงอย) เป็นที่อาศัยของฝูงสัตว์ป่านานาชนิดได้อาศัยลงกินน้ำ โดยเฉพาะฝูงละมั่ง ต่อมาเมื่อครอบครัว นายบัว โตชัยภูมิ และเครือญาติได้ย้ายมาอยู่ร่วมกัน และมีจำนวนครอบครัวเพิ่มมากขึ้น พ.ศ.2474 จึงตั้งเป็นหมู่บ้าน ชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านโคกมังงอย” นายบุ สนิทไทย เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก มีความเชื่อ ประเพณีวัฒนธรรมสืบทอดต่อกันมา เช่น ประเพณีบุญเลี้ยงปู่ตาฝ่ายหิน บุญบั้งไฟ ประเพณีรำผีฟ้า ประเพณีการผูกเสี่ยว เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยพบว่า องค์ความรู้ส่งเสริมด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านโคกมังงอย มีความสำคัญที่จะบอกเล่าเรื่องราวความเป็นมา ให้เด็ก เยาวชน และประชาชน ได้ทราบและตระหนักถึงความสำคัญที่จะร่วมอนุรักษ์ รักษาไว้ให้คงอยู่ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ ชนิศา กล่อมทอง²⁷ ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องประวัติศาสตร์ชุมชนเมืองพุนพิน ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนเมืองพุนพินมีประวัติศาสตร์อย่างยาวนานนับพันปี เคยเป็นเมืองท่าค้าขายทางทะเลที่สำคัญในอ่าวบ้านดอนมาตั้งแต่สมัยโบราณ มีการติดต่อแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมกับชุมชนภายนอกมาตั้งแต่ในอดีต เมื่อรวมกับความเชื่อดั้งเดิมในชุมชน จึงกลายเป็นวัฒนธรรมชุมชน และด้วยที่ตั้งทางภูมิศาสตร์อยู่ในคาบสมุทรแควและยาว ทำให้ความสัมพันธ์บนแผ่นดินใกล้ชิดกันกับชุมชน จึงมีความผูกพันกับความเป็นภูมิภาคเหมือนกันทั่วทั้งภาคใต้ ที่สำคัญต่อการกำหนดวิถีชีวิต บุคลิกภาพ และนิสัยใจคอ ในเรื่องของความรักพี่น้อง รักพวกพ้อง ความมีน้ำใจ การเสียสละ การช่วยเหลือแบ่งปัน การรู้บุญคุณ ชอบศึกษาหาความรู้ ชอบการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง รักความยุติธรรม กล้าคิดกล้าพูดและมีจุดยืนเป็นของตัวเอง และสอดคล้องกับ โกวิท พวงงาม²⁸ กล่าวถึงแนวคิดทางมานุษยวิทยา (Humanistic Perspective) มุ่งเน้นความเป็นชุมชนที่ก่อให้เกิดมิตรภาพ ความเอื้ออาทร ความมั่นคงและความผูกพัน อันสืบเนื่องมาจากข้อจำกัดการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในยุคปัจจุบันที่กว้างใหญ่เกินไปและไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของปัจเจกบุคคลได้ ดังนั้นความเป็นชุมชนจึงขึ้นอยู่กับปฏิสัมพันธ์โต้ตอบและความเป็นมิตรภาพที่มีต่อกันภายใต้ระบบสื่อสารและการพบปะทำกิจกรรมร่วมกัน

²⁷ ชนิศา กล่อมทอง, “ประวัติศาสตร์ชุมชนเมืองพุนพิน”, วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), 2559.

²⁸ โกวิท พวงงาม, การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์, 2559), หน้า

8. องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง พัฒนาการของประวัติศาสตร์ชุมชนที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต : กรณีศึกษาชุมชนบ้านโคกมั่งงอย ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยสามารถสรุปองค์ความรู้จากการวิจัยได้ดังนี้

ภาพประกอบที่ 2: องค์ความรู้ใหม่

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1) ควรปลูกฝังให้เยาวชนรุ่นใหม่สืบสาน สืบทอด และอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของชุมชนให้คงอยู่ปฏิบัติสืบทอดให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี และวัฒนธรรม ทศนคติ ความเชื่ออย่างยั่งยืนสืบไป

2) การมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้นำควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาชุมชนให้มากขึ้น ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมรับผลประโยชน์ในการเข้าร่วมกิจกรรมด้านกระบวนการพัฒนาของประชาชนในชุมชนให้มากยิ่งขึ้น

3) ส่งเสริมปัจจัยด้านวัฒนธรรมและประเพณี ความเชื่อ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้มีความผูกพันกันระหว่างคนรุ่นเก่าและคนรุ่นใหม่ ให้สืบสาน ปฏิบัติสืบทอด ให้สอดคล้องกับปัจจุบันต่อการดำเนินชีวิต ค่านิยม ทศนคติ ประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของชุมชนอย่างยั่งยืนสืบไป

9.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาเปรียบเทียบการสร้างตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชุมชน ความเชื่อ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเพณี และวัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนในชุมชน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันให้ชัดเจนยิ่งขึ้นในทุก ๆ ด้าน
- 2) ควรศึกษาปัจจัยในพื้นที่ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ ตามวิถีชีวิตของคนในชุมชน เพื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกับรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนอื่น ๆ
- 3) การวิจัยในครั้งต่อไป ควรศึกษาพัฒนาการของประวัติศาสตร์ชุมชนที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตให้ขยายครอบคลุมพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ โดยการใช้วิธีการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก โดยเปรียบเทียบกับจังหวัดใกล้เคียง

เอกสารอ้างอิง

- โกวิท พวงงาม. การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์, 2559.
- จารุภัทร เรืองสุวรรณ. **ตะเกียงชีวิต (1) รากกำเนิดแดนสารคาม**. [ออนไลน์].
แหล่งที่มา: https://www.matichonweekly.com/special-report/article_262375 [2 กรกฎาคม 2563]
- ชนิศา กล่อมทอง. “ประวัติศาสตร์ชุมชนเมืองพุนพิน”. **ปริญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**.
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2559.
- พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์), “การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอสี จังหวัดลำพูน”, วารสารปัญญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา, ปีที่ 25 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2561): 51-63.**
- วรรณพร อนันตวงศ์. “วิถีชีวิตและอัตลักษณ์ของชุมชนคีรีวง”. **ปริญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**.
สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2560.
- วิทยา อารณ. “ประวัติของชุมชนในบริเวณลุ่มแม่หลอ อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่”. **ปริญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2541.
- ศรีศักร วัลลิโภดม. ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ของสังคมที่หายไปในปฏิบัติการประวัติศาสตร์ท้องถิ่น. ค่ายริมขอบฟ้า: เมืองโบราณ สมุทรปราการ, 2559.

สัมภาษณ์

- สัมภาษณ์ กัญญ์กุลณัช ทวีทรัพย์, เจ้าหน้าที่ฝ่ายงานทะเบียน อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ, 18 กุมภาพันธ์ 2564.
- สัมภาษณ์ ทองสา แซ่ลือ, ชาวบ้านโนนประดู่ หมู่ที่ 3 ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ, 18 กุมภาพันธ์ 2564.

สัมภาษณ์ ธนพันธ์ สนิทไทย, หัวหน้าส่วนกองงานสาธารณสุข องค์การบริหารส่วนตำบลโคกมั่งงอย อำเภอ
คอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ, 24 กุมภาพันธ์ 2564.

สัมภาษณ์ ฐวชิต เจริญเกียรติ, ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกมั่งงอย อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ,
20 กุมภาพันธ์ 2564.

สัมภาษณ์ แพลน ดวงจิตร์, ชาวบ้านโนนประดู่ หมู่ที่ 3 ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ, 18
กุมภาพันธ์ 2564.

สัมภาษณ์ พระอธิการแสงเทียน ฉันทโก, เจ้าอาวาสวัดจอมธาตุ บ้านโคกมั่งงอย หมู่ที่ 2 ตำบลโคกมั่งงอย
อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ, 18 กุมภาพันธ์ 2564.

สัมภาษณ์ พรหมา พลูประเสริฐ, ชาวบ้านโนนประดู่ หมู่ที่ 3 ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัด
ชัยภูมิ, 18 กุมภาพันธ์ 2564

สัมภาษณ์ วีระ นาคคำ, ข้าราชการบำนาญ ชาวบ้านโคกมั่งงอย หมู่ที่ 2 ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอคอนสวรรค์
จังหวัดชัยภูมิ, 18 กุมภาพันธ์ 2564.

สัมภาษณ์ เว้น ทิพย์ชาติ, ชาวบ้านโคกมั่งงอย หมู่ที่ 2 ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ,
18 กุมภาพันธ์ 2564.

สัมภาษณ์ สมหมาย สนิทไทย, ชาวบ้านโคกมั่งงอย หมู่ที่ 3 ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัด
ชัยภูมิ, 18 กุมภาพันธ์ 2564.

สัมภาษณ์ สุพรรณ ชูชื่น, ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกมั่งงอย, 18 กุมภาพันธ์ 2564.
องค์การบริหารส่วนตำบลโคกมั่งงอย. **ประวัติความเป็นมา**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://kokmungngoi.go.th> [28 มิถุนายน 2563].

องค์การบริหารส่วนตำบลโคกมั่งงอย. **แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2561-2565)**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://kokmungngoi.go.th> [25 กรกฎาคม 2563].

Keith, D. D. **Human behavior at work- human relations and organization behavior**.

New Planner, (1972). 3 : 216-224.

Scott D.N. Cook and Dvora Yanow. **“Culture and Organizational Learning First”**. Management
Inquiry, vol. 20 No.4.: 355-372.